

рмування технологізованої за формою специфічної глобальної інвестиційної екосистеми з принципово новою ринковою інфраструктурою, новими учасниками і новими комунікаціями між ними. Рушійною силою цього процесу постає перманентна зацікавленість інвесторів в пошуку нових інвестиційних пропозицій, які дозволяють підвищити ефективність інвестицій і суттєво скоротити ланцюги формування вартості капіталу. Такими можливостями наразі володіє, насамперед, зростаючий фінансово-технологічний сегмент глобальної економіки, дослідження і ретельний моніторинг тенденцій трансформації якого заслуговує на подальшу увагу науковців та експертів.

Список використаних джерел

1. Доклад о мировых инвестициях 2017. Инвестиции и цифровая экономика. Основные тенденции и общий обзор. – UNCTAD/WIR/2017 (Overview). URL: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir_2017_overview_ru.pdf.
2. Бурмака М. Креативізація глобального інвестиційного процесу / М.Бурмака // Міжнародна економічна політика. – 2018. – 2(29). – С. 37-54.
3. Beyond Fintech: A Pragmatic Assessment of Disruptive Potential in Financial Services. URL: www3.weforum.org/docs.

Вісцька О.В.

К.Е.Н., С.Н.С.

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Традиційна система оподаткування прибутку корпорацій не відповідає сучасним тенденціям зростаючого ринку цифрових

товарів та послуг, а також особливостям нових цифрових бізнес-процесів та бізнес-моделей. Це обумовлює необхідність створення нової системи оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг.

На сьогодні сформувалась низка факторів, які мають бути враховані при побудові нової системи оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг, зокрема:

наразі відсутнє чітке визначення цифрових товарів та послуг, межі між цифровими, частково цифровими та нецифровими товарами та послугами, а також бізнес-процесами, бізнес-моделями та компаніями;

у зв'язку з широким розповсюдженням цифрових бізнес-процесів та бізнес-моделей важливо створити та накопичити досвід оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг;

при реалізації цифрових товарів та послуг існує ймовірність виникнення «доходів без громадянства»;

поява нових бізнес-процесів та бізнес-моделей зумовлює виникнення нових поглядів на формування вартості цифрових товарів та послуг, які мають враховуватися при оподаткуванні прибутку від їх реалізації;

в умовах глобалізації та цифровізації різниця між ціною цифрових товарів у різних країнах може спотворювати рішення компаній та споживачів, а різниця між ціною фізичних та цифрових товарів може впливати на потенційні податкові надходження до бюджету;

існують альтернативні позиції щодо того, чи насправді реальна ефективна податкова ставка цифрових компаній вища за реальну ефективну податкову ставку традиційних компаній;

поява цифрових бізнес-моделей сприяє формуванню нових або трансформації старих підходів до розрахунків, зокрема рекламний бартер.

Враховуючи можливість трансформації податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал, наразі існує п'ять основних альтернатив оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг [Таблиця 1].

Таблиця 1

Переваги та недоліки альтернативних підходів до оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг [1]

Альтернатива	Переваги	Недоліки
Відмова від оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг	✓ сприяє розвитку цифрових компаній ✓ приваблює іноземні інвестиції ✓ не передбачає додаткових фінансових витрат на адміністрування	✓ не мобілізує додаткові податкові надходження до бюджету ✓ не дозволяє накопичувати досвід оподаткування компаній, які працюють на основі цифрових бізнес-моделей (як національних, так і транснаціональних) ✓ дестимулює підприємства, які працюють на основі традиційних бізнес-моделей ✓ спотворює інвестиційні рішення ✓ дозволяє створювати оптимізаційні податкові схеми міжнародними цифровими компаніями з метою ухилення від сплати податків
Всеосяжне визначення цифрових товарів та послуг та включення їх у загальну систему оподаткування прибутку підприємств	✓ мобілізує додаткові податкові надходження до бюджету ✓ дозволяє накопичувати досвід оподаткування національних компаній, які працюють на основі цифрових бізнес-моделей ✓ сприяє податковій нейтральності на національному рівні	✓ передбачає додаткові фінансові витрати на адміністрування ✓ не дозволяє оподатковувати транснаціональні цифрові компанії, які мають цифрову, проте не мають фізичної присутності у країні ✓ дестимулює національні цифрові компанії ✓ дозволяє створювати оптимізаційні податкові схеми міжнародними цифровими компаніями з метою ухилення від сплати податків ✓ не має емпірично підтвердженого економічного ефекту
Відмова від оподаткування прибутку підприємств та перехід на оподаткування виведеного капіталу	✓ сприяє розвитку цифрових компаній ✓ приваблює іноземні інвестиції ✓ скорочує фінансові витрати на адміністрування ✓ забезпечує зростання фінансових можливостей підприємств ✓ стимулює приплив внутрішніх і зовнішніх інвестицій ✓ забезпечує прозорість фінансової звітності ✓ скорочує витрати на адміністрування податку ✓ формує довіріччя відносини між державою і платниками податків	✓ не мобілізує додаткові податкові надходження до бюджету за рахунок оподаткування цифрових національних та транснаціональних компаній ✓ не дозволяє накопичувати досвід оподаткування компаній, які працюють на основі цифрових бізнес-моделей ✓ дозволяє створювати оптимізаційні податкові схеми міжнародними цифровими компаніями з метою ухилення від сплати податків ✓ не виключає вірогідність скорочення податкових надходжень до бюджету в перші роки впровадження ✓ не має емпірично підтвердженого економічного ефекту

Альтернатива	Переваги	Недоліки
Впровадження податку на доходи від реалізації цифрових послуг (DST)	✓ є справедливим з позиції сучасної теорії цифрової праці ✓ мобілізує додаткові податкові надходження до бюджету ✓ дозволяє накопичувати досвід оподаткування національних компаній, які працюють на основі цифрових бізнес-моделей	✓ дублює поточні дискусії ОЕСР ✓ загрожує фіскальному суверенітету країн-членів ЕС ✓ заснований на технічно складному та дорогому механізмі визначення вартості ✓ створює каскадні ефекти, які можуть привести до подвійного або потрійного оподаткування операцій ✓ посилює податковий тиск на цифрові компанії, які працюють з низькою нормою прибутку ✓ дестимулює зростання цифрових компаній ✓ стимулює ухилення від оподаткування шляхом створення податкових схем, заснованих на оптимізації розмірів компанії ✓ не відповідає принципу податкової нейтральності ✓ є імовірність подвійного оподаткування
Створення нової системи оподаткування, заснованої на використанні сучасних блокчейн технологій	✓ передбачає створення нових сучасних форматів податкової бази ✓ дозволяє відмовитися від посередницьких послуг підприємств як податкових агентів ✓ нараховує та мобілізує податки у режимі реального часу або наближеного до нього ✓ дозволяє відмовитися від авансових податкових платежів та податків, що розраховуються шляхом співставлення доходів та витрат за період часу ✓ формує новий підхід до податкового адміністрування, заснованого на принципах прозорості, контрольованості, безпечності, ефективності ✓ мобілізує додаткові податкові надходження до бюджету ✓ скорочує витрати на адміністрування податків	✓ не має досвіду впровадження такої податкової системи ✓ передбачає зростання державних видатків на наукові дослідження та розробки у сфері блокчейн-технологій – у коротко- та середньостроковій перспективі ✓ вимагає перекваліфікації адміністративного персоналу у STEM-персонал ✓ несе ризик соціального неприйняття – зв'язок із криптовалютами, які злочинці використовують з метою приховування своєї діяльності ✓ несе регуляторні ризики – відсутній достатній досвід реалізації масштабних блокчейн проєктів у регульованому середовищі ✓ несе технічні загрози – проблеми з пропусковою спроможністю, затримкою обробки транзакцій, розмірами і швидкістю поширення даних, безпекою у вигляді можливості «атаки 51%», відмінністю версій, забезпеченням сумісності множинних ланцюжків тощо

Розраховано, що за умови впровадження податку на доходи від реалізації цифрових послуг (DST) державний бюджет України може отримувати щорічно до 2021 р. від 10 до 15 млн дол. США [1]. При цьому для впровадження в Україні оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг доцільним є вирішення низки технічних, технологічних, економічних та правових проблем, які стримують розвиток цифрової економіки у країні.

У технічному та технологічному контексті важливим є розробити та впровадити механізм визначення вартості, яка створена в Україні, та механізм сплати податку на прибуток від реалізації цифрових товарів та послуг. Також доцільним є проведення заходів, спрямованих на розширення техніко-технологічного забезпечення приватного та державного секторів задля можливості впровадження сучасних підходів до визначення вартості та оподаткування.

У економічному та правовому контексті важливим є визначити у законодавстві України такі поняття, як «цифрові товари», «цифрові послуги», «реалізація цифрових товарів та послуг»; розробити критерії та класифікацію цифрових товарів та послуг. Також доцільним є визначитися із податковою політикою щодо оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг та критеріями, за якими вважається, що компанія-нерезидент має цифрову присутність в Україні. При прийнятті рішення щодо впровадженні DST у Податковий кодекс України мають бути внесені відповідні правки, спрямовані на гармонізацію наявних у податковій системі України податків та уникнення подвійного оподаткування.

Список використаних джерел

1. Вієцька О.В. Перспективи оподаткування прибутку від реалізації цифрових товарів та послуг в Україні. Економіка промисловості, 2019. № 2 (86). С. 30–50.

Волошин В.С.

к.е.н.

ДВНЗ «Національний університет водного господарства та природокористування», м. Рівне

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сьогодні, досліджуючи розвиток інформаційних технологій в економіці, спостерігається також досить інтенсивне впровадження